

ТМГ. XXXVII	Бр. 4	Стр. 1813-1832	Ниш	октобар - децембар	2013.
-------------	-------	----------------	-----	--------------------	-------

UDK 342.5:347.77/.78

Оригиналан научни рад

Примљено: 01. 11. 2011.

Одобрено за штампу: 02.12.2013.

Зоран Миладиновић

Синиша Варга

Јелена Вучковић

Универзитет у Крагујевцу

Правни факултет

Крагујевац

УЛОГА ОРГАНА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ У ЗАШТИТИ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Апстракт

Права интелектуалне својине су грађанска приватна права. Стога би по природи ствари било логично да се ова права штите у грађанском судском поступку, тј. грађанскоправним средствима. Међутим, с обзиром на чињеницу да права интелектуалне својине поред приватноправне имају и значајну јавноправну компоненту, улога органа државне управе у заштити права интелектуалне својине је изузетно значајна, могло би се рећи и незаменљива. У том смислу је од посебног значаја деловање Завода за интелектуалну својину, полиције, инспекцијских и царинских органа. Сваки од ових органа има законом јасно дефинисану надлежност и аутори се у овом раду баве управо тим питањем. Међутим, имајући у виду да је повреда права интелектуалне својине достигла размере епидемије, не само на нашем већ и на светском тржишту, аутори су нарочито истакли значај активног учешћа полиције, инспекцијских и царинских органа у заштити интелектуалне својине. Аутори закључују да су у том смислу посебно добре резултате постигли царински органи, док се то не може рећи за органе тржишне инспекције.

Кључне речи: органи државне управе, царински органи, инспекцијски органи, интелектуална својина, пиратерија

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES IN THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY

Abstract

The intellectual property rights are the civil private rights. Therefore, it is logical that they should be protected through civil procedure. However, given the fact

zorankmkg@gmail.com

that intellectual property, in addition to its private law component, also includes the public law component, the role of the public administration in the protection of these rights is of great importance, even irreplaceable. In this context, the following state bodies play a particularly important role in the protection of intellectual property: Intellectual Property Office, the police, and inspection and customs bodies. Each of them has its own, legally defined, function and this paper elaborates their tasks. However, bearing in mind that infringements of intellectual property rights have reached epidemic proportions, both on national and international markets, the authors highlight the importance of the function of the inspection and customs bodies in the protection of intellectual property. They emphasize the good results of the customs bodies, which is not the case with the results of the market inspection bodies.

Key words: public administration bodies, customs bodies, inspection bodies, intellectual property, piracy

УВОД

Интелектуална својина, термин који се данас све више користи за многе је и даље тајна, неки магловит правни појам од малог или никаквог значаја. Међутим, револуција информационе технологије и експанзија проналазаштва,¹ знатно боља продаја естетски обликованих индустријских производа и производа обележених познатим робним маркама, велика зарада од лиценци ауторских и сродних права разлог су што је интелектуална својина данас у средишту пажње, како економске, тако и правне науке. Није потребно посебно доказивати да се у стварању интелектуалних добара ангажује најкреативнији људски потенцијал и улажу огромна финансијска средства. Резултат тога је да је интелектуална својина данас постала најскупља роба на светском тржишту, што најбоље показују подаци о приходима који се остварују од искоришћавања интелектуалне својине. Примера ради, индустрија ауторских права у САД коју чине књижевност, музика, архитектура, информатичка технологија, интерактивна забава, аудиовизуелна остварења, по оствареном приходу већ неколико година уназад заузима прво место са добити која, у просеку, износи око 450 милијарде долара, што представља удео од 4,94 % бруто националног дохотка (Idris, 2003, p. 159). С друге стране, кра-

¹ Примера ради, у 2010. години само Европском заводу за патенте поднето је 235.000 патентних пријава. При томе треба нагласити да Европски завод за патенте није орган ЕУ. Европски завод за патенте је орган свих земаља чланица Конвенције о издавању европских патената, а то су и земље које нису чланице ЕУ. Захваљујући овој конвенцији данас је могуће подношењем једне пријаве, са знаком земаља у којима се жели заштита, добити патентну заштиту за један проналазак (стећи више патената) у више европских држава.

ђа интелектуалне својине, односно кривотворење и пиратерија, како се то стручно каже, врло је примамљива делатност. Због чињенице да од кривотворења и пиратерије штету трпе не само носиоци права интелектуалне својине већ и компаније и државе губитком великог дела фискалних прихода, на иницијативу и под утицајем најразвијенијих земаља (САД, Јапана и земаља чланица ЕУ) на међународном нивоу усвојен је документ (Споразум о трговинским аспектима права интелектуалне својине – *Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights-TRIPS Agreement*) којим се обавезују државе чланице Светске трговинске организације (даље СТО) али и оне које претендују да то постану да националним законодавством поред грађанско-правне обезбеде и управно-правну заштиту интелектуалне својине. На основу овог споразума, националним законодавствима су органима државне управе (управама за заштиту интелектуалне својине, полицији, органима тржишне инспекције и царинским органима) поверени значајни послови у заштити интелектуалне својине. Акти усвојени на међународном и регионалном нивоу али и неки догађаји који су као последица кривотворења одређених производа у нашој земљи оставили трагичне последице на живот и здравље људи,² утицали су да се заштити интелектуалне својине у нашој земљи приступи озбиљније (Жарковић, 2003, стр. 943). У том смислу, у нашој земљи, од 2003. до 2006. године, усвојено је низ прописа који неке органе државне управе (полицију, царинске и инспекцијске органе на пример) први пут и у пуној мери укључују у заштиту интелектуалне својине. Са аспекта улоге органа државне управе од посебног значаја је усвајање Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала (2005, измене 2009), Закона о посебним овлашћењима ради ефикасније заштите права интелектуалне својине (у даљем тексту: Закон о посебним овлашћењима, 2006 измене 2009) и уношење у Царински закон (у даљем тексту: ЦЗ, 2003, 2005, 2005 и 2010) посебних одредаба којима се уређује царински поступак са робом којом се повређују права интелектуалне својине. Међутим, имајући у виду да се већина субјективних права интелектуалне својине стиче код надлежног органа управе (код нас је то Завод за интелектуалну својину), то је разматрање активности и овог јавноправног субјекта у овом раду неизбежно. У том смислу у овом раду бавићемо се надлежностима и овлашћењима органа државне управе у заштити интелектуалне својине, имајући при том у виду превасходно законска решења Републике Србије.

² Широј јавности је познато да је почетком 1998. године, у нашој земљи од ракије означене као „Лозовача“ произведене у предузећу „Зоза“ из Ниша, од метил алкохола намењеног хемијској индустрији, умрло 43 лица, а код више десетина лица дошло је до оштећења здравља.

*УЛОГА ЗАВОДА ЗА ИНТЕЛЕКТУАЛНУ СВОЈИНУ У
ЗАШТИТИ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ*

Завод за интелектуалну својину (даље Завод) је централна државна институција за заштиту, односно признање већине права интелектуалне својине. Завод континуирано ради од 1920. године, када је указом краља Александра основан под називом Управа за заштиту индустријске својине (Шуман, 1931, стр. 4). Данас Завод има статус посебне управне организације над којом надзор спроводи Министарство просвете и науке (Службени гласник РС, број 16/2011). На основу члана 31 ст. 1 овог закона Завод обавља стручне послове и послове државне управе који се односе на патент и мали патент, жиг, дизајн, ознаку географског порекла, топографије интегрисаних кола, ауторско и сродна права, примену међународних уговора из области заштите интелектуалне својине и представљање и заступање интереса Републике Србије у специјализованим међународним организацијама за заштиту интелектуалне својине; надзор над радом организација за колективно остваривање ауторског и сродних права; развој у области заштите интелектуалне својине, као и друге послове одређене законом.

Генерално говорећи, улога Завода у заштити интелектуалне својине огледа се у два аспекта.

Први аспект је вођење управних поступака за стицање свих субјективних права индустријске својине (патента, жига, дизајна, статуса овлашћеног корисника ознаке географског порекла, топографије интегрисаног кола)³. Поступци које води Завод су посебни управни поступци уређени прописима (законима и уредбама) којима се регулише заштита и остваривање појединих права индустријске својине.⁴ У вођењу ових поступака Завод првенствено примењује

³ Према подацима из извештаја Завода за интелектуалну својину за 2009. Годину, Заводу је у 2009. години поднето 4.618 пријава патената и 105 пријава малих патената. Завод је у току 2009. године по свим основима у сектору за патенте окончао 1.653 управна поступка. Такође, у 2009. години Завод је регистровао 9.225 жигова, од којих је 5.885 по пријавама поднетих по основу међународног система регистровања и 3.340 по основу националних пријава жигова. Исто тако Заводу је у 2009. години поднето 268 пријава дизајна и то 181 на основу хашког аранжмана о међународном регистровању индустријског дизајна и 87 на основу националних прописа. Завод је у 2009. години регистровао једну ознаку географског порекла и то као име порекла („Ариљска малина“) и признао један статус овлашћеног корисника ознаке географског порекла („Хомољски мед“) који је добила Пчеларска задруга „Хомоље мед“ из Жагубице. Завод за интелектуалну својину до данас није регистровао ниједну топографију интегрисаних кола.

⁴ Ови поступци детаљно су уређени одредбама Закона о патентима (2011); Закона о жиговима, Закона о правној заштити дизајна (2009), Закона о заштити топографија полупроводничких производа (20013) и одредбама Закона о ознакама географског порекла (2010).

конкретни правни пропис којим је уређено свако право индустријске својине, као пропис *lexspecialis* али се супсидијарно примењују и правна правила општег управног поступка. Поступци које на иницијативу странке (подносиоца пријаве за признање појединих субјективних права индустријске својине) покреће и води Завод су у многоме специфични у односу на општи управни поступак. То су изузетно компликовани, тешки, дуготрајни и скупи поступци, нарочито поступак за признање патента, који у просеку траје од 3 до 5 а некад и до 10 година (Варга, 2010, стр. 102). Поступци код Завода окончавају се управним актима (закључцима и решењима) против којих је дозвољена жалба Влади Републике Србије. Против одлуке Владе о жалби може се водити управни спор. Такође, када су у питању права индустријске својине, Завод је надлежан да води поступак за поништај и укидање решења о признатом праву индустријске својине, води одговарајућу евиденцију о променама права (уступање права, давање у залог, франшизу и сл.), врши наплату такси за одржавање права индустријске својине, на њихов захтев даје информације надлежним органима (царинским и инспекцијским) о постојању одговарајућег права индустријске својине и др.

Други аспект односи се на заштиту и остваривања ауторског и сродних права. У погледу ових права интелектуалне својине улога Завода је нешто другачија. Наиме, према начелу неформалности заштите, субјективно ауторско и сродна права стичу се самим чином стварања нематеријалног добра као предмета заштите (ауторског дела, интерпретације, фонограма, видеограма, базе података и емисије) тј. без обавезе вођења било каквог управног или судског поступка за признање ових права. Међутим, и у погледу заштите ауторских и сродних права улога Завода је значајна и она се огледа у надзору над радом организација за колективно остваривање ауторских и сродних права (даље организације) и уношења у евиденцију и примање у депозит примерака ауторских дела и предмета сродних права. Ипак, када је реч о заштити ауторских и сродних права, улога Завода је најзначајнија у погледу надзора над пословањем организација. Наиме, за организације је карактеристично да имају монополски положај, тј. да на територији једне државе може постојати само једна организација за једну врсту ауторских дела и предмета сродних права. Такав положај организације представља потенцијалну могућност злоупотребе положаја. Из тих разлога одредбама Закона о ауторском и сродним правима (даље ЗАСП, 2009; 2011 и 2012), прописано је да надзор над радом организације врши Завод, који преко својих представника контролише да ли организација обавља своје послове у складу са издатом дозволом и у складу са одредбама ЗАСП. У том смислу представници Завода имају право да присуствују седницама органа организације, као и право увида у пословне књиге и другу пословну

документацију. Такође, представник Завода има право да на седницама Завода износи мишљење о свим питањима која се односе на послове колективног остваривања ауторског и сродних права и поштовање законских прописа, али без права гласа. Ако утврди неправилности у раду организације, Завод најпре указује на њих и налаже спровођење мера за њихово отклањање. Колико је значаја спровођење надзора над радом ових организација, показује се чињеницом да Завод између осталих мера може одузети организацији дозволу за обављање делатности када утврди да организација теже и поновљено крши одредбе ЗАСП.

УЛОГА ПОЛИЦИЈЕ У ЗАШТИТИ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Полиција као организациона јединица Министарства унутрашњих послова има посебну улогу у заштити интелектуалне својине. Као и остали органи државне управе (инспекцијски и царински органи) и полиција је ову улогу добила од недавно, тј. усвајањем Закона о организацији и надлежности државних органа за борбу против високотехнолошког криминала из 2005. године, са изменама из 2009. године. Овим законом образовани су посебни државни органи (посебно одељење при Министарству унутрашњих послова, посебан тужилац и посебно одељење при Окружном – сада Вишем суду у Београду) за откривање, гоњење и суђење за кривична дела против високотехнолошког криминала, у који, према члану 3, став 2, спадају и кривична дела против интелектуалне својине.

За улогу полиције у заштити интелектуалне својине значајан је члан 9, став 1 овог закона којим је предвиђено да се ради откривања кривичних дела повреде права интелектуалне својине при Министарству унутрашњих послова образује посебна служба за борбу против високотехнолошког криминала. У складу са одредбама овог закона проблематика заштите интелектуалне својине стављена је у надлежност две организационе јединице Управе криминалистичке полиције: Одсека за сузбијање превара и заштиту интелектуалне својине, као део Службе за сузбијање криминалитета и Одсека за сузбијање криминала у области интелектуалне својине, као део Одељења за борбу против високотехнолошког криминала. Одсек за сузбијање превара и заштиту интелектуалне својине надлежан је у случајевима у којима се повреда права интелектуалне својине врши производњом и стављањем у промет пиратске и кривотворене робе. Одсек за сузбијање криминала у области интелектуалне својине надлежан је за високотехнолошки криминал у области рачунара и рачунарских програма, тзв. компјутерски криминал. Да је укључивање полиције у заштиту интелектуалне својине било оправдано, показују први поче-

тни резултати. Наиме, у последњих пет година (од усвајања закона) посебном тужилаштву за високотехнолошки криминал због пиратерије поднето је 276 кривичних пријава, а 152 поступка окончана су осуђујућим пресудама.⁵

И поред недостатка статистичких података може се посредно закључити (бар су нестали са улице продавци пиратских примерака CD-ова) да су резултати полиције у заштити интелектуалне својине иако видљиви ипак скромни⁶. То је у сразмери са људским и материјалним ресурсима укљученим у сузбијању криминала у области интелектуалне својине. Имајући у виду да се не може очекивати да ће ти ресурси бити повећани и у наредних неколико година, реално је очекивати да се значајнија улога полиције на овом послу може очекивати у бољој координацији са другим органима државне управе који су ангажовани на спречавању повреде права интелектуалне својине, пре свега у сарадњи са инспекцијским и царинским органима (Марковић, 2010, стр. 21).

УЛОГА ИНСПЕКЦИЈСКИХ ОРГАНА У ЗАШТИТИ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Инспекцијски органи су према међународном искуству најефикаснији органи у борби против пиратства и кривотворења (Марковић, 2010, стр. 22). Међутим, на просторима наше бивше државе инспекцијски органи нису имали овлашћења, тј. правни основ да контролишу да ли су производи који се налазе у промету оригинални или пиратски, односно да ли су у питању кривотворени производи. Таква пракса важила је све до 2006. године, када је у Србији усвојен Закон о посебним овлашћењима ради ефикасније заштите права интелектуалне својине. Овим законом инспекцијски органи су први пут у Србији добили овлашћења да предузимају мере ради спречавања пуштања у слободан промет робе и вршење услуга којима се повређују права интелектуалне својине. У питању је модеран пропис који овлашћује инспекцијске органе да поступају по службеној дужности

⁵ *Због пиратерије 152 пресуде*, Блиц онлајн 8.5.2011. <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo>.

⁶ Примера ради, Одсек за високотехнолошки криминал открио је 43 линка на којима је Горан Чујак поставио пиратски примерак филма „Монтевидео, Бог те видео“. Ово лице је ухапшено и одређен му је једномесечни притвор. <http://www.smedia.rs/vesti/arhiva.html>. pristup 12.4.2011. Такође, током 2009. Године полиција је открила особу која је на интернету оглашавала своју интернет презентацију преко које је нудила филмове, музику, игране серије, документарне емисије, рачунарске програме и игре. Приликом претреса његовог стана пронађено је и привремено одузето 4.126 нарезаних оптичких дискова и каталога са 139.347 примерака ауторских дела. <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo>.

или на захтев носиоца права, и да при том узимају и испитују узорке робе, врше увид у службене просторије и у документацију, привремено одузимају затечену робу, изричу меру привремене забране обављања делатности, подnose пријаве за кривична дела, привредне преступе и прекршаје (Марковић, 2010, стр. 22). Овим законом јасно су дефинисани органи државне управе, тј. инспекцијски органи који су овлашћени за поступање по одредбама овог закона. Различите врсте робе у којима су садржана права интелектуалне својине или пружање услуга којима се права повређују, определила су овлашћења и надлежности различитих органа управе (Видети чл. 6 и 7 Закона о посебним овлашћењима ради ефикасније заштите права интелектуалне својине). Ово је и разумљиво будући да су неки органи стручни да открију повреду једних, а неки повреду других права интелектуалне својине.

Вршење инспекцијског надзора по службеној дужности.— Инспекцијски органи сходно одредби члана 15 Закона о посебним овлашћењима имају *право и дужност* да по службеној дужности, обављајући своје редовне послове инспекцијског надзора, предузму одговарајуће мере ако непосредним увидом посумњају да је повређено право интелектуалне својине. Вршећи инспекцијски надзор, инспекцијски органи су овлашћени да на лицу места *привремено одузму* сву затечену робу, односно све затечене производе који су предмет или средство повреде права интелектуалне својине и да изрекну меру привремене забране обављања делатности којом се повређује право интелектуалне својине. Предузимањем наведених мера, надлежни орган истовремено ставља до знања лицу према коме је мера предузета да ће привремено одузета роба бити *коначно* одузета уколико се то лице, у року од 15 дана од дана доношења акта којим је роба привремено одузета, не упусти у оспоравање разлога за привремено одузимање робе, тј. уколико се не упусти у доказивање да оно није извршило повреду права интелектуалне својине (чл. 15, став 1 тачка 1 и 2 Закона о посебним овлашћењима). У циљу утврђивања да ли постоји или не постоји повреда права интелектуалне својине, надлежни орган има право да узме узорке предметне робе, или да ради обезбеђења доказа предузме друге радње неопходне за утврђивање повреде права. Такође, надлежни орган је дужан да поднесе пријаву надлежном тужилаштву, односно органу за прекршај, ради покретања одговарајућег поступка у зависности од тога да ли је конкретном радњом за коју се сумња да представља повреду права интелектуалне својине учињен привредни преступ или прекршај (чл. 15, став 2 и 3, Закона о посебним овлашћењима).

О предузетим мерама надлежни инспекцијски орган без одлагања обавештава носиоца права интелектуалне својине, ако му је познат идентитет и адреса; орган надлежан за заштиту права интелек-

туалне својине (Завод), ако му је то неопходно ради прибављања релевантних података, и друга заинтересована лица, ако постоје и ако су му позната – увозника, овлашћеног представника, организацију за колективно остваривање права и др. (чл. 16, став 1 Закона о посебним овлашћењима).

У овом делу поступка сарадња носиоца права интелектуалне својине чије је право повређено и инспекцијског органа од посебног је значаја. Штавише, од понашања носиоца права интелектуалне својине зависи даљи ток поступка, односно даље активности инспекцијског органа који је предузео одговарајуће мере (Миладиновић, 2007, стр. 417). Наиме, носилац права интелектуалне својине је дужан да у року од 15 дана од дана обавештења да је његово право повређено покрене поступак пред надлежним судом и да надлежни орган обавести о покренутом поступку и о евентуалној *привременој мери* коју је суд одредио по његовом захтеву. На захтев носиоца права интелектуалне својине, надлежни инспекцијски орган може тај рок продужити за додатних 15 дана. Уколико носилац права интелектуалне својине у остављеном року не покрене судски поступак, односно не достави одлуку суда којом се одређује привремена мера забране располагања привремено одузетом робом, привремено одузета роба се враћа лицу од кога је одузета, а акт надлежног инспекцијског органа којим је привремено забрањено обављање делатности ставља се ван снаге (чл. 17 Закона о посебним овлашћењима).

Вршење инспекцијског надзора по захтеву носиоца права интелектуалне својине. – Независно од тога што надлежни инспекцијски органи имају право и обавезу да инспекцијски надзор врше по службеној дужности, они то могу чинити и по захтеву носиоца права интелектуалне својине. Захтев може бити *појединачан*, ако се односи на једну одређену пошиљку, односно количину робе или *општи*, ако се односи на све количине одређене врсте робе или услуга у предложеном временском периоду (чл. 20 Закона о посебним овлашћењима). Захтев се подноси у писаној форми у седишту органа надлежног за вршење инспекцијског надзора у области заштите интелектуалне својине, за ону врсту права на коју се захтев односи, односно оном органу који је по закону надлежан за одређену област права интелектуалне својине.

Захтев треба да садржи нарочито: опис робе; податке на основу којих надлежни орган може да препозна робу којом се повређује право интелектуалне својине; доказ да је подносилац захтева носилац права у односу на ту робу. Ако се подноси општи захтев, поред наведених података подносилац захтева треба да наведе и временски период у коме се од надлежног органа захтева предузимање мера – вршење надзора (чл. 21, став 1 Закона о посебним овлашћењима). Предности поступања надлежног органа по захтеву носиоца права су

очигледне јер му носилац права доставља довољно података на основу којих има могућности да са великом вероватноћом утврди да повреда права постоји. То није случај када надлежни орган поступа по службеној дужности, јер у том случају не располаже довољним подацима којима би са великом вероватноћом могао да утврди да повреда права постоји (Марковић и Миладиновић 2009, стр. 265).

По пријему захтева надлежни инспекцијски орган може поступити на два начина: одбити захтев или га усвојити. Без обзира да ли се захтев усваја или одбија, надлежни орган о томе доноси одговарајућу одлуку и доставља је подносиоцу захтева у року од 15 дана од дана пријема захтева (чл. 22, став 1 Закона о посебним овлашћењима). Уколико надлежни инспекцијски орган, на основу података садржаних у захтеву, оцени да околности налажу хитно предузимање мера, одлуку о усвајању захтева може донети у року од три дана од дана пријема захтева. Уколико је захтев усвојен, одлука садржи временски период у коме ће надлежни орган предузимати мере потребне за утврђивање повреде права интелектуалне својине (посебно када је у питању општи захтев који се, на захтев носиоца права, може продужити). Против одлуке надлежног органа, било да се захтев усваја или одбија, подносилац захтева има право жалбе надлежном другостепенем органу (чл. 22, став 4 Закона о посебним овлашћењима). Уколико надлежни инспекцијски орган усвоји захтев носиоца права интелектуалне својине, он у циљу спровођења мера доставља обавештење свим својим организационим јединицама. Поступајући по захтеву носиоца права интелектуалне својине, надлежни орган је овлашћен да, уколико утврди да роба одговара опису и другим подацима из захтева, исту привремено одузме, узме узорке ради утврђивања повреде права или да изведе друге потребне доказе (чл. 26, став 1 и 2 Закона о посебним овлашћењима).

Решење којим се роба привремено одузима од лица за које се сумња да је извршило повреду права интелектуалне својине садржи *упозорење* да та роба може да буде *коначно* одузета и уништена, ако се лице од кога је роба одузета у року од 15 дана од дана привременог одузимања робе не упусти у оспоравање разлога за привремено одузимање робе (члан 26, став 3 Закона о посебним овлашћењима).

Надлежни инспекцијски орган који је привремено одузео робу, без одлагања, обавештава подносиоца захтева о предузетим мерама, о имену и адреси од кога је роба одузета, а ако су му познати подаци може да обавести и остала заинтересована лица као што су власник робе, увозник, произвођач и др. (чл. 27, став 1 Закона о посебним овлашћењима). Истовремено са обавештавањем ових лица, надлежни инспекцијски орган позива подносиоца захтева да у року од 15 дана од дана пријема обавештења покрене код суда поступак за утврђивање повреде права интелектуалне својине и да о томе оба-

вести надлежни инспекцијски орган, односно да надлежни инспекцијски орган обавести о евентуално одређеној привременој мери привременог искључења робе из промета, односно привремену забрану пружања услуга (члан 27, став 2 Закона о посебним овлашћењима).

Ако након подношења захтева за предузимање мера права интелектуалне својине престану да постоје, подносилац захтева је дужан да о томе без одлагања обавести надлежни инспекцијски орган коме је захтев поднет како би се поступак прекинуо. Поред тога, подносилац захтева има низ обавеза у погледу сарадње и пружања помоћи, али и одговорност у случају да је привремено одузимање робе било правно неосновано. Пре свега, подносилац захтева је дужан да, на захтев органа који је привремено одузео робу, без одлагања и накнаде достави информације и обезбеди сву другу помоћ, укључујући и експертизу, опрему и објекте неопходне ради утврђивања повреде права интелектуалне својине (чл. 29, Закона о посебним овлашћењима). Посебно је значајно да је подносилац захтева дужан да сноси *све трошкове* који настану и вези са поступањем по његовом захтеву, уколико се у поступку утврди да није било повреде права. У циљу елиминисања могућности да подносилац захтева избегава да надокнади ове трошкове или да одустане од захтева, надлежни инспекцијски орган може, актом којим усваја захтев, тражити од подносиоца захтева да, на име обезбеђења, положи одређени износ средстава који одговара висини очекиваних трошкова. Средство обезбеђења може бити банкарска гаранција или депозит уплаћен на посебан рачун надлежног органа (чл. 24, став 1 Закона о посебним овлашћењима)..

Надлежни орган не одговара за штету која настане услед привременог одузимања робе, осим ако штета настане услед скривљеног поступања надлежног органа са таквом робом. Уколико пак штета настане услед неоснованог привременог одузимања робе, а на захтев подносиоца захтева за предузимањем мера, подносилац захтева је дужан да надокнади тако насталу штету (чл. 30 Закона о посебним овлашћењима).

Мера привременог одузимања робе коју је надлежни инспекцијски орган одредио лицу од кога је роба привремено одузета може да траје до добијања одлуке надлежног суда којом се одређује привремена мера искључења робе из промета због повреде права интелектуалне својине. Уколико подносилац захтева у остављеном року такву одлуку не достави надлежном инспекцијском органу који је одредио меру привременог одузимања робе, привремено одузета роба враћа се лицу од кога је одузета (чл. 28, став 2 Закона).

Судбина привремено одузете робе уколико се у поступку утврди да је извршена повреда права интелектуалне својине. – Судбина привремено одузете робе, за коју се сумња да је њоме извршена повреда права интелектуалне својине, зависи од неколико чињеница:

одлуке суда којом се утврђује да је повреда права извршена; утврђивање од самог инспекцијског органа да је повреда права извршена и од понашања носиоца права интелектуалне својине, односно лица од кога је роба привремено одузета.

Ако је у поступку пред надлежним судом утврђено да је повреда права интелектуалне својине извршена, привремено одузета роба се коначно одузима, односно искључује из промета. Одлуком суда може се одредити да се коначно одузета роба уништи, уступи без накнаде у хуманитарне сврхе или да се прода ради рециклаже (чл. 31 Закона о посебним овлашћењима). На исти начин поступиће и надлежни инспекцијски орган (дакле без одлуке суда) у случају: када постоји *основана сумња* да се том робом повређују права интелектуалне својине; када носилац права у року који му је оставио надлежни инспекцијски орган не покрене судски поступак због повреде права интелектуалне својине пред надлежним судом; када се лице од кога је роба привремено одузета не упусти у оспоравање разлога за одузимање робе и када лице од кога је роба привремено одузета није доступно надлежним органима (чл. 32 Закона о посебним овлашћењима).

Без обзира да ли се одузимање или уништење робе врши по одлуци суда или по одлуци надлежног инспекцијског органа, мора се водити рачуна о следећим чињеницама: да се умањи ризик поновне повреде права интелектуалне својине (у случају када се роба уступа без накнаде у хуманитарне сврхе или се продаје ради рециклаже); да се не нанесе штета носиоцу права интелектуалне својине (када се роба уништава) и да се носиоцу права омогући да предложи начин уништења робе, односно њеног уклањања из промета (чл. 31, став 1 Закона о посебним овлашћењима).

И поред недостатака статистичких података, јер се они, за сада, не прикупљају и не обрађују на званичан и кредибилан начин, неки подаци показују да је у Србији од усвајања Закона о посебним овлашћењима учињен значајан напредак у сузбијању повреде права интелектуалне својине од стране инспекцијских органа. Скромни подаци показују да најинтензивнију активност на основу овог закона показују тржишна инспекција⁷ и пореска полиција. С друге стране „потпуно су пасивни инспекција министарства надлежног за науку и технолошки развој, просветна и здравствена инспекција“ (Марковић, 2010, стр.

⁷ Примера ради, као резултат примене Закону о посебним овлашћењима ради ефикасније заштите права интелектуалне својине у Београду је дана 24. марта 2006. године у фабрици „Минел-елип“ уништено 347.456 комада пиратских дискова. Ради се о 10.442 кг носача звука, слике и програмских записа које је тржишна инспекција запленила. Да апсурд буде већи, дискови су уништени у фабрици „Минел-елип“ –предузећу чији се производи највише фалсификују на Балкану (Новости, 24. март 2006).

23). Како би се интензивирао рад свих инспекцијских органа сматра се да је неопходно предузети следеће мере: „с једне стране преиспитати списак инспекцијских органа и њихових надлежности ради реалније расподеле посла који би одговарали природи и капацитету појединих органа и с друге стране, кадровски ојачати инспекцијске органе, додатно их обучити и израдити јасна упутства за поступање у борби против кривотворења и пиратерије“ (Марковић, 2010, стр. 23).

УЛОГА ЦАРИНСКИХ ОРГАНА У ЗАШТИТИ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ

Царинском поступку са робом којом се повређују права интелектуалне својине посвећена је одговарајућа пажња на међународном нивоу. Наиме, ТРИПС споразум, као најзначајнији међународни документ у погледу заштите интелектуалне својине посвећује читаво једно поглавље (*Одељак 4 – Посебни поступци који се односе на пограничне мере чл. 51–60*) мерама за заштиту интелектуалне својине од стране царинских органа. Кључна одредба ТРИПС је члан 51, према коме су државе чланице ТРИПС дужне да предвиде поступак који ће омогућити носиоцу права интелектуалне својине који има основаних разлога да сумња да може доћи до увоза робе са кривотвореним ознакама или робе произведене на основу незаконитог присвајања ауторских права да поднесе писани захтев надлежним управним органима да наложе да царинске власти обуставе пуштање у слободан промет такве робе.

Земље чланице ЕУ веома рано су уочиле да царински органи имају кључну улогу заштити интелектуалне својине (Дамњановић, 2005, стр. 678), па су у том циљу први кораци предузети још 1986. године, када је донета прва Уредба бр. 3842/86 о мерама за забрану стављања у слободан промет фалсификованих производа⁸. Овом уредбом само делимично је решен проблем, јер се она односила само на производе који су обележени кривотвореном ознаком (који угрожавају жиг као право интелектуалне својине). Ова уредба је допуњавана више пута, да би 2003. године била донета нова Уредба бр. 1383/2003 о интервенцији царинских органа у погледу робе за коју се сумња да се њоме врши повреда права интелектуалне својине и о мерама које се предузимају у односу на робу којом се врши повреда одређених права интелектуалне својине⁹. Ова уредба се примењује од 1. јула 2004. године. За извршење ове Уредбе усвојена је посебна Уредба бр. 1891/2004 од 21. октобра 2004. године.¹⁰

⁸ ОЈЛ 357 од 18. 12.1986.

⁹ ОЈЛ, 196 од 2. 8. 2003.

¹⁰ ОЈЛ, 243 од 21. 11. 2004.

У складу са одредбама ТРИПС и правом ЕУ, у Србији су царински органи 2003. године, после скоро 120 година,¹¹ добили овлашћења да предузимају мере у циљу заштите интелектуалне својине (Манигодић, 2006, стр. 814). Наиме, у ЦЗ из 2003. године унета је посебна глава (*Глава VI Мере заштите права интелектуалне својине на граници*), чијим је одредбама начелно уређено поступање царинских органа са робом за коју се сумња да се повређују права интелектуалне својине. На основу одредаба ЦЗ, донето је Упутство о царинском поступку са робом којом се повређују права интелектуалне својине, а како је 2010. године донет нови ЦЗ, усвојена је и нова Уредба о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници (даље Уредба, 2010).

Када је у питању улога царинских органа у заштити интелектуалне својине, значајно је истаћи да је Управа царина још 2003. године (када је добила надлежност за предузимање мера) образовала Одељење за заштиту интелектуалне својине, као засебну организациону јединицу при Сектору за контролу примене царинских прописа. Поред тог одељења (које је носилац активности), у спровођењу мера заштите интелектуалне својине на граници кључну улогу имају царинарнице, посебно оне на граничним прелазима.

Укључивање царинских органа у заштиту интелектуалне својине изузетно је значајно будући да су царински органи први у ланцу који се сусрећу са увозом, извозом и транзитом кривотворене и пиратске робе (Миладиновић, 2006, стр. 14). Суштина решења садржаних у одредбама ЦЗ и Уредби је у томе што су царински органи овлашћени да поступају по службеној дужности или на захтев носиоца права.

Кад царински орган поступа по службеној дужности, дужан је да *прекине* царински поступак ако сумње да је у питању кривотворена или пиратска роба и да о томе без одлагања обавести: увозника, носиоца права интелектуалне својине ако му је познат његов идентитет, и орган надлежан за заштиту интелектуалне својине (чл. 284, став 1 ЦЗ). Ово обавештавање се чини како би наведени субјекти, у року од 10 дана од дана пријема обавештења, покренули судски поступак у коме би се утврдило да постоји повреда права интелектуалне својине. У оправданим случајевима, а на захтев наведених лица, царински орган може тај рок продужити за још 10 дана. Ако у том року не буде покренут судски поступак, или суд на захтев носиоца

¹¹ Царински органи у Србији имали су право да забране увоз стране робе у Србију, која „на недозвољен начин носи жигове каквог домаћег занатлије, трговца или пољопривредног произвођача, или уопште носи знаке као да је домаћег порекла“. Исто тако био је забрањен провоз овакве робе или држање у складишта. Таква роба могла се одузети где год да се нађе (чл. 22 Закона о жиговима Србије из 1884).

права не донесе привремену меру на основу које се одлаже пуштање задржане робе у промет, надлежни царински орган је дужан да спроведе царински поступак и пусти робу у промет ако су испуњени остали услови за увоз, извоз или транзит (чл. 284, став 2 ЦЗ). Уколико судски поступак буде покренут и надлежни суд утврди да је извршена повреда права интелектуалне својине, царински орган је овлашћен да предузме мере којима се субјект забрањених економских активности лишава свих користи таквог ангажовања укључујући и уништење кривотворене робе (Bently&Sherman, 2004, p. 1096).

Поступање царинских органа на захтев носиоца права може бити по појединачном и општем захтеву (чл. 281, став 1 ЦЗ). Појединачан захтев носилац права интелектуалне својине подноси када сумња да ће се на граници појавити тачно одређена пошиљка која је предмет царинског поступка. Општи захтев носилац права интелектуалне својине подноси када сумња да ће се на граници у будућем времену појавити кривотворена или пиратска роба. У том случају носилац права интелектуалне својине унапред доставља царинском органу детаљне податке о оригиналној роби, произвођачима и дистрибутерима, као и све остале податке који царинском органу могу помоћи да идентификује пошиљке за које постоји сумња да повређују права интелектуалне својине (чл. 281, став 2 ЦЗ).

Уколико је захтев носиоца права прихваћен, царинарница која врши царински надзор и која посумња да је у питању роба којом се повређује право интелектуалне својине дужна је да *прекине* царински поступак и робу за коју се сумња да се њоме повређује право интелектуалне својине привремено задржи. О прекиду царинског поступка царинарница без одлагања обавештава Управу царина,¹² декларанта или држаоца робе (чл. 11 Уредбе).

Подносилац захтева је дужан да у року од 10 дана, односно у року од 3 дана ако је у питању лако кварљива роба од дана пријема обавештења, обавести царински орган о томе да ли је покренут судски поступак у коме би се утврдило да постоји повреда права интелектуалне својине. У оправданим случајевима, а на захтев носиоца права, царински орган може тај рок продужити за још 10 дана, а ако је у питању лако кварљива роба рок се не може продужити (чл. 14. Уредбе). Ако је царински орган у остављеном року обавештен о покренутом судском поступку који води мериторној одлуци или је суд одредио привремену меру којом се одлаже пуштање робе у промет, царински орган је дужан да поступи у складу са привременом мером. Ако у остављеном року не буде покренут судски поступак, или суд на захтев носиоца права не донесе привремену меру на основу

¹² Управа царина обавештава носиоца права уз навођење стварне или процењене количине робе и стварне или претпостављене природе робе која је задржана.

које се одлаже пуштање задржане робе у промет, царински орган наставља одговарајући царински поступак и робу предаје декларанту ако су испуњени остали услови за увоз, извоз или транзит (чл. 15 Уредбе). Дакле, и када царински орган поступа по захтеву носиоца права интелектуалне својине, очекује се да носилац права активно учествује у том поступку. У супротном, може се догодити да, и ако је царински поступак са кривотвореном робом прекинут, иста се може наћи на тржишту уколико носилац права у року који му је оставио царински орган не покрене одговарајући судски поступак (deKieffe, 2010, p. 244).

На први поглед изгледа да нема битније разлике између ситуације када царински орган привремено задржава робу за коју се сумња да повређује право интелектуалне својине по службеној дужности и на захтев носиоца права. Међутим, разлика је у томе што, када је задржавање робе извршено по службеној дужности, царински орган *не одговара* увознику или власнику робе за штету која настане због задржавања робе, док уколико је задржавање робе извршено на захтев носиоца права, па се у поступку утврди да је захтев био неоправдан, носилац права или лице које је поднело захтев за задржавање робе дужан је да увознику или власнику робе изврши накнаду штете због неоправданог задржавања робе (чл. 283 ЦЗ).

У складу са одредбама ТРИПС (чл. 60), и правом ЕУ, царинске мере за заштиту права интелектуалне својине не примењују се на мање количине некомерцијалне робе које се налазе у личном пртљагу путника или која се шаље у мањим пошиљкама (чл. 286 ЦЗ).

Подаци показују да су царински органи веома ангажовани на извршавању ове специфичне надлежности, *због чега се већ три године заредом у извештају Европске комисије одају похвале српској царини* (<http://www.upravacarina.rs/cyr/Stranice/Vesti>), и да имају запажене резултате¹³. Имајући у виду да је од 1. јануара 2011. године

¹³ Овом приликом наводимо само неколико случајева у којима су царински органи открили и предузели законом прописане мере због повреде права интелектуалне својине. Тако су на пример 19. маја 2010. године на граничном прелазу Градина у путничком аутомобилу „опел астра“ холандских регистарских таблица цариници открили велику количину робе којом се повређују права интелектуалне својине. Поступајући по одредбама ЦЗ, царински поступак је прекинут а роба привремено одузета. Вредност привремено одузете робе је 200.000 евра, а у питању је кривотворена роба познатих светских марки (Revlon, Gucci, Roberto Cavalli, Armani, Bvlgari). Истога дана на граничном прелазу Келебија цариници су у камиону јагодинских регистарских таблица открили робу којом се повређују права интелектуалне својине у вредности од 180.000 евра. Детаљном контролом пртљажног дела камиона, међу половним пољопривредним машинама цариници су пронашли велику количину наочара за сунце, као и са диоптријом марке "реј бан", "адидас", "тимберланд", "риплеј". Дана 19.2.2006. године царински органи су открили и одузели робу којом се повређују права интелектуалне

ступила на снагу Уредба о којој је било речи, за очекивати је да ће ти резултати бити још бољи. Наведеном уредбом, наши царински прописи у потпуности су усклађени са Уредбом ЕУ бр. 1383/2003, што раније није био случај. Наиме, ради убрзања царинског поступка чланом 12 Уредбе прописано је да се уништење пиратске и криво-творене робе може извршити и без претходне мериторне одлуке суда којом је утврђено да постоји повреда права интелектуалне својине и то под следећим условима:

1. да носилац права у року од 10 радних дана или, у случају лако кварљиве робе, у року од 3 дана од дана пријема обавештења да је роба привремено задржана, у писменој форми, обавести царински орган да се привремено задржаном робом повређује његово право интелектуалне својине а да декларант, држалац или власник робе дају писмену сагласност за уништење робе. Сматра се да сагласност декларанта, држаоца или власника робе постоји, ако ова лица нису у остављеном року (10, односно 3 дана за лако кварљиву робу) поднели приговор против одлуке о уништењу робе и

2. да се уништење робе спроводи, ако прописима није другачије предвиђено, на одговорност и о трошку носиоца права.

Пре уништења робе царински орган може, на захтев носиоца права, декларанта, држаоца или власника робе, да одобри узимање узорака предметне робе, како би исти могли да послуже као доказ у случају покретања судског поступка.

ЗАКЉУЧЦИ

Делокруг рада органа државне управе у заштити права интелектуалне својине обухвата два аспекта. Први аспект се односи на стицање субјективних права индустријске својине и надзор над радом организација за колективно остваривање ауторског и сродних права. Други аспект обухвата инспекцијски надзор у циљу спречавања пуштања у слободан промет робе и пружање услуга којима се повређују права интелектуалне својине.

својине у вредности од 400.000 евра. Том приликом пронађено је и одузето: 7.008 комада боца тоалетне воде водећих светских марки као што су: „армани“, „долче габана“, „шанел“, и сл. Дана 24.10. 2010. године цариници су у сарадњи са полицијом у Панчеву открили радионицу за израду кривостворених патика. Том приликом је у магацину који је закупила кинеска фирма *LuiLingxio* откривено: две машине за шивење и лепљење фалсификованих знакова разних познатих светских робних марки као на пример: „најк“, „пума“, „конверс“, „долче“ и сл., 2.000 пари патика припремљених за продају и 500 пари без икаквих обележја. Вредност заплетење робе процењена је на око 120.000 евра.[http://www. Upravasapina.rs/cys](http://www.Upravasapina.rs/cys). Више података о успеху царинских органа у откривању робе којом се повређују права интелектуалне својине видети: www.fcs.rsvesti.

Први аспект је у надлежности Завода за интелектуалну својину, који на иницијативу странке покреће, води и окончава поступак за стицање свих субјективних права индустријске својине, односно одлучује о захтеву за издавање дозволе за рад организације за колективно остваривање ауторског и сродних права. Такође, Завод је надлежан да по службеној дужности или на захтев заинтересованог лица покреће и води поступак за поништај или укидање решења којим је признато право индустријске својине. Овако прописана надлежност Завода у складу је са светским и европским стандардима. Крупна мањкавост у овом погледу огледа се у томе што о жалбама против управних аката Завода као другостепени орган одлучује Влада РС, а не неки стручни орган. Због тога би ову праксу требало напустити и установити одговарајућа стручна тела (Комисију или Веће за жалбе), која би могла на стручан начин да одлучују о жалбама незадовољне стране.

Други аспект је у надлежности полиције, инспекцијских и царинских органа који су по закону овлашћени да по службеној дужности или на захтев носиоца права предузимају мере у циљу спречавања пуштања у слободан промет робе и пружање услуга којима се повређују права интелектуалне својине.

Активности које предузимају полиција, инспекцијски а нарочито царински органи показују да је укључивање органа државне управе у заштиту интелектуалне својине било у потпуности оправдано. Усвојени прописи су у великој мери усаглашени са међународним и европским стандардима. Остаје, међутим, да се усвојени прописи у пракси спроводе, јер уколико то изостане, сврха њиховог усвајања остаће без ефеката, односно биће то још неки од закона чија су добра решења остала мртво слово на папиру.

ЛИТЕРАТУРА

- Bently, L. & Sherman, B. (2004). *Intellectual Property Law*. Oxford: Oxford University Press.
- Варга, С. (2010). *Право индустријске својине*. Крагујевац: Институт за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.
- Дамњановић, К. (2005). Политика Европске уније у борби против фалсификовања и пиратерије. *Право и привреда*, 5–8, 678–691.
- deKieffer, D. E. (2010). *Underground economies and illegal imports*. Oxford: Oxford University Press.
- Жарковић, Б. (2003). Усавршавање прописа Србије и Црне Горе у сузбијању кривотворења и пиратерије. *Гласник Завод за интелектуалну својину*, 4, 943–957.
- Idris, K. (2003). *Интелектуална својина, моћно средство економског раста*. Београд: Завод за интелектуалну својину.
- Марковић, С. (2010). *Нацрт стратегије интелектуалне својине*. Београд: Завод за интелектуалну својину.
- Марковић, С. и Миладиновић, З. (2008). *Ауторско право и сродна права*. Крагујевац: Институт за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу.

- Манигодић, М. (2006). Заштита жига у царинском поступку. *Правни живот*, 11, 813–818.
- Миладиновић, З. (2006). Царински поступак са робом којом се повређују права интелектуалне својине. *Право-теорија и пракса*, 23 (7–8), 3–16.
- Миладиновић, З. (2007). Овлашћења инспекцијских органа у заштити права интелектуалне својине. Београд: *Правни живот*, књига 513, бр. 13/2007, стр. 411–428.
- Шуман, Ј. (1931). *Законски прописи из области индустријске својине*. Загреб: Тисак југословенске штампе.

Прописи

- Закон о ауторском и сродним правима, Службени гласник РС, број 104/2009; 99/2011; 119/2012.
- Закон о жиговима, Службени гласник РС, број 104/2009.
- Закон о патентима, Службени гласник РС, број 99/2011.
- Закон о правној заштити дизајна, Службени гласник РС, број 104/2009.
- Закон о ознакама географског порекла, Службени гласник РС, број 18/2010.
- Закон о заштити топографија полупроводничких производа, Службени гласник РС, број 55/2013.
- Закон о посебним овлашћењима ради ефикасније заштите права интелектуалне својине. Службени гласник РС, број 46/2006 измене у броју 104/2009.
- Закон о организацији и надлежности државних органа за борбу против високо-технолошког криминала. Службени гласник РС, број 61/2005, измене у Службеном гласнику РС, број 104/2009
- Закон о министарствима. Службени гласник РС, број 65/2008.
- Закон о фабричким и трговачким жиговима Краљевине Србије из 1888. У: Марковић Л. 1914. Трговачки законик са додацима. Београд, Издавачка књижара Геце Кона.
- Одлука Владе РС о образовању Комисије за борбу против пиратерије, Службени гласник РС, број 91/2002.
- Уредба ЕЕЗ бр. 3842/86 о мерама за забрану стављања у слободан промет фалсификованих производа, ОЈЛ 357 од 18. 12.1986.
- Уредбу ЕЕЗ бр. 3295/94 о мерама у циљу забране стављања у слободан промет, извоза, реизвоза и стављања под суспензивни режим пиратских и фалсификованих производа ОЈЛ 133 од 17. 6. 1995.
- Уредба ЕЕЗ бр. 1367/95 за извршење Уредбе бр 3295/94 ОЈЛ 133. од 17. 6.1995.
- Уредба Европске Комисије бр 1383/2003 о интервенцији царинских органа у погледу робе за коју се сумња да се њоме врши повреда права интелектуалне својине и о мерама које се предузимају у односу на робу којом се врши повреда одређених права интелектуалне својине, ОЈЛ,196 од 2. 8. 2003
- Уредба Европске комисије бр. 1891/2004 од 21. октобра 2004. године, за извршење 15. Уредбе бр. 1383/2003, ОЈЛ, 243 од 21. 11. 2004.
- Царински закон, Службени гласник Републике Србије, број 73/2003,61/2005,85/2005 и 18/2010.
- Уредба Владе Републике Србије о условима и начину примене мера за заштиту права интелектуалне својине на граници, Службени гласник РС, број 86/2010.

Остали извори

- Богдановић, С. Политика 28. Април 2004. страна 17. Заштита интелектуалне својине (*Дуг пут до сопствених пара*).

Лазих, В. Презентација одржана 7. новембра 2007. године у Привредној комори Војводине (*Заштита права интелектуалне својине у царинском поступку*).
Мићевић. И. Вечерње новости 24. март 2006, страна 26. *Пирати оригинал из Србије*
Радуловић. Ж. Арена 92, страна 22–23. „Луј Витон“ скупљи од хероина (како се
Управа Царине Републике Србије бори против шверца фалсификата
брендираних робе).
www.fcs.rs.vesti.

Zoran Miladinović, Siniša Varga, Jelena Vučković, University of Kragujevac, Faculty of Law, Kragujevac

THE ROLE OF PUBLIC ADMINISTRATION BODIES IN THE PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY

Summary

The purview of public administration bodies in the protection of intellectual property rights comprises two aspects. The first aspect refers to acquiring subjective rights in the domain of intellectual property and the supervision of the work of the organizations in charge of the collective realization of copyright and other related rights. The second aspect covers the supervision by inspection bodies for the purpose of preventing unlawful goods and service transactions that infringe upon intellectual property rights.

The first aspect falls under the jurisdiction of the Intellectual Property Office (IPO), which, on a claimant's request, initiates, conducts and finalizes the procedure for acquiring all subjective intellectual property rights, i.e. decides on issuing work permits to the organizations in charge of the collective realization of copyright and other related rights. In addition, the IPO is in charge of initiating and conducting, either based on official duty, or at the request of the interested party, the procedure for the cancellation or termination of intellectual property rights. This jurisdictional scope of the IPO is in line with the European and world standards. The major drawback related to the organization of the IPO lies in the fact that the appeals on administrative decisions and acts of the IPO are reviewed by the Serbian Government, as the appellate body, and not by another professional body. This practice should be changed and a professional organ should be established (a commission or an appellate council) that could offer professional solutions and decide on the appeals of dissatisfied parties.

The second aspect falls under the jurisdiction of the police and the inspection and customs bodies, which are authorized by law to undertake measures either as part of regular operational activities or at the request of the intellectual property right holder, preventing unlawful goods and service transactions that infringe upon intellectual property rights.

The activities undertaken by the police and the inspection and customs bodies have proven that the engagement of these public administration bodies in the protection of intellectual property rights was justifiable. The adopted laws in this field are generally harmonized with international and European standards. What remains is that these laws should be implemented and enforced in practice since, if this fails, the purpose of their adoption will remain without effect. They will be just a few more laws whose beneficial provisions will remain a dead letter.